Największe miasta Afryki

Omówienie i analiza

Wprowadzenie

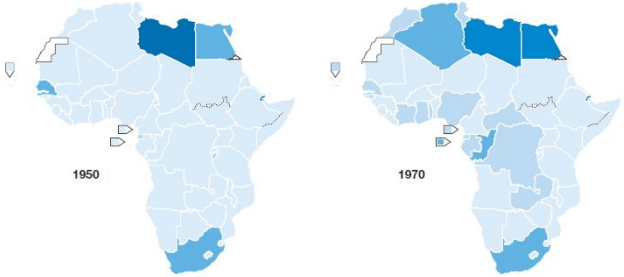

Share of urban population in total (%)
[Number of countries]

	< 20%	20-32	33-49	50-65	66-79	> 79%
2010	[3]	[12]	[20]	[8]	[5]	[2]
1990	[17]	[14]	[13]	[3]	[2]	[1]
1970	[30]	[13]	[4]	[3]	[0]	[0]
1950	[42]	[4]	[2]	[1]	[1]	[0]

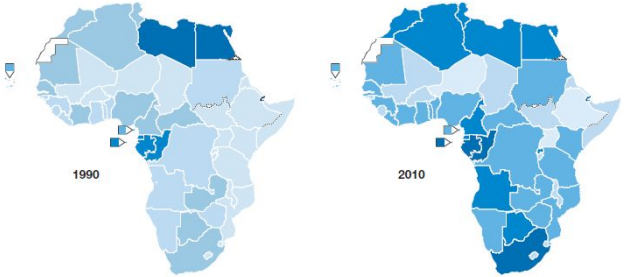

Sources: OECD/SWAC 2018, Africapolis (database); Geopolis 2018

Afryka należy do najsłabiej zurbanizowanych regionów świata (50% ludności mieszka w miastach). Jest to jednak godny podziwu wynik, kiedy weźmiemy pod uwagę, że współczynnik urbanizacji w 1950 wynosił zaledwie 13%. Szacuje się też, że do 2050 wskaźnik ten będzie wynosił już 62%. Współczynnik urbanizacji afrykańskich państwach jest różny w zależności od warunków naturalnych i uwarunkowań historycznych, kulturowych i ekonomicznych. Przykładowo Libia (91%) i Egipt (80%) należą do jednych z najlepiej zurbanizowanych państw na świecie, a Niger (17%) i Burundi (21%) należą do grupy z najmniejszym współczynnikiem urbanizacji.

Ranga	Miasto	Kraj	Populacja
1	**Lagos**	Nigeria	21 320 000
2	***Kinszasa***	Demokratyczna Republika Konga	11 860 000
3	***Kair***	Egipt	9,500,000
4	Giza	Egipt	8,800,000
5	**Johannesburg**	Afryka Południowa	5.640.000
6	**Dar es Salaam**	Tanzania	5.550.000
7	Aleksandria	Egipt	5.200.000
8	**Abidżan**	Wybrzeże Kości Słoniowej	4 980 000
9	**Nairobi**	Kenia	4.720.000
10	**Casablanka**	Maroko	4.370.000

Lagos-21 milionów mieszkańców

Lagos już jest największym miastem w Afryce, ale to dopiero początek, bo eksperci szacują, że już w 2035 będzie w tym mieszkać więcej ludzi niż w całej Polsce-około 40 mln ludzi, a w 2100 przekroczy liczbę 100 milionów mieszkańców. Biorąc historyczne tempo rozwoju Lagos, te prognozy są bardzo prawdopodobne (jeszcze w latach 70. XX w. Lagos było mniejsze od Warszawy, licząc półtora miliona mieszkańców). Jednakże wzrost populacji nie idzie w parze ze wzrostem jakości życia mieszkańców. Ponad ⅔ ludności mieszka w slumsach, gdzie większość mieszkańców żyje mniej więcej za dolara dziennie. Świadczy to też o ogromnych nierównościach, gdyż w samym mieście, zapewne kilka dzielnic obok slumsów, żyje czterech miliarderów i 9 tys. milionerów. Samo miasto jest też centrum finansowym Nigerii, odpowiadając za 10% PKB całego kraju, a port w Lagos odpowiada za 80% ruchu handlowego Nigerii.

Wielu dziwi, że Lagos, pomimo swojej ogromnej ludności i znaczenia ekonomicznego, nie jest stolicą Nigerii. W rzeczywistości jednak Lagos stanowiło stolicę tego państwa, do czasu, kiedy w 1991 przeniesiono stolicę do Abudży. Miasta, które powstało, jako efekt wieloletniego planu, który miał na celu scentralizowanie władzy (w Nigerii żyje ponad 250 różnych grup etnicznych) i uniknięcie konfliktów, poprzez budowę od podstaw zupełnie nowej stolicy.

Kierując się do centrum Lagos z lotniska, trzeba przejechać przez Third Mainland Bridge, bardzo długi most, pod którym rozwinęło się Makoko – największe na świecie slumsy położone na wodzie (zamieszkiwane “oficjalnie przez 85,500 ludzi). Nazywa się je ironicznie Wenecją Afryki.

Zaledwie 8 kilometrów od Makako, budowana jest za 6 miliardów dolarów inwestycja Eko Atlantic, mająca stanowić : ogromny zespół wieżowców, galerii handlowych, hoteli dla najbogatszych mieszkańców Lagos. Jedyną cechą wspólną Eko Atlantic i Makako jest to, że oba kompleksy są umiejscowione na wodzie. Bliskość tych miejsc obrazuję, jakie wielkie nierówności ekonomcizne trawią Lagos.

Kinszasa-11,8 milionów mieszkańców

Kinszasa, będąca stolicą Demokratycznej Republiki Konga, została założona przez europejskich kolonizatorów w 1881 jako faktoria nad rzeką Kongo. Populacja Kinszasy początkowo rosła powoli (z 5 000 w 1889 r. do 23 000 w 1923 r.), ale już po 1950 r. zaczęła się podwajać mniej więcej co pięć lat. Kinszasa ma bardzo młodą populację-ponad połowa ludzi ma mniej niż 22 lata, przez co szacuję się, że w 2050 miasto przekroczy granicę 35 milionów mieszkańców. Podobnie jak większość afrykańskich miast, Kinszasa posiada bogate dzielnice willowe oraz rozległe slumsy zwane cité. Warto też wspomnieć, że Kinszasa jest największym francuskojęzycznym miastem na świecie. Ciekawe jest również to, że mimo iż 41,6% osób żyje w ubóstwie, to do szkół uczęszcza aż 93% wszystkich dzieci. Poziom biedy jednak nadal jest przytłaczający-mediana dziennych wydatków gospodarstw domowych na osobę wynosiła 66 centów. Skutkuję to ogromnym poziomem przestępczości, a liczba morderstw wynosi 112 morderstw na 100 tys. mieszkańców (czyni to Kinszasę drugim najbardziej “morderczym” miastem świata).

Śmiało można też stwierdzić, że gospodarka DRK to Kinszasa. To miasto odpowiada za 85% PKB całego kraju (co prawda całe PKB DRK wynosi mniej więcej tyle, ile samego PKB samego województwa dolnośląskiego) i jest jednym miejscem (oprócz regionów bogatych w surowce), gdzie dokonywane są inwestycje zagraniczne. To tutaj swoją siedzibę ma większość kongijskich firm wydobywczych i oddziały zachodnich koncernów. Jednakże jak widać ten dochód nie rozkłada się równomiernie wśród społeczeństwa,

UWAGA

Wedle rankingu najludniejszych miast Afryki, następne omówione powinny zostać kolejno Kair i Giza. Postanowiłem jednak połączyć te dwa miasta w ramach jednego działu, gdyż tworzą razem (z paroma pomniejszymi miejscowościami) one *Al-Kahira al-Kubra*, czyli Wielki Kair. Jest to największy obszar metropolitalny w północnej Afryce, zamieszkały przez około 20 milionów ludzi.

Wielki Kair-20,5 miliona mieszkańców

Pierwsze same osadnictwa na terenie Kairu odnajdziemy już w 150 roku n.e., kiedy to Rzymianie założyli tutaj fort. Jak można się jednak domyśleć to współczesny Kair znacząco różni się od swojego pierwowzoru. Samo miasto, podobnie jak większość miast wymienionych w tym zestawieniu, zaliczyło ogromny skok ludności w ostatnich 70 latach (od 2,5 miliona mieszkańców w 1950 do 20,48 milionów w roku 2019). Przewiduje się, że obecny trend wzrostowy się utrzyma, a do roku 2050 populacja zwiększy się do 38 milionów mieszkańców. Układ miasta można oprzeć na Nilu. Na lewym brzegu możemy znaleźć stare dzielnice, charakteryzujące się gęstą, waską zabudową z wieloma małymi, zatłoczonymi straganami alejkami, a z kolei na prawym brzegu dominują wzorce bardzoek europejskie-otwarte przestrzenie, szerokie alejki i dużo zieleni. Jak można się więc domyśleć na lewym brzegu znajdziemy więcej zabytków (słynny meczet al-Hussein, Cytadela w Kairze oraz bazar Chan al-Chalili), a na prawym znajdują się tzw. Nowy Kair, czyli dzielnice rządowo-biznesowe.

Kair jest bardzo ważnym punktem na gospodarczej mapie Egiptu. Odpowiada za 22% PKB, co odpowiada 79,42 miliardom dolarów (dla porównania sama Warszawa odpowiada za 90 miliardów). Duży udział w strukturze zatrudnienia ma przemysł, gdyż połowa dorosłych mężczyzn pracuje w tym sektorze (średnia dla Egiptu-28,16%). Tutaj też zawierana większość transakcji handlu międzynarodowego, a w ostatnich latach na znaczeniu nabiera sektor turystyczny.

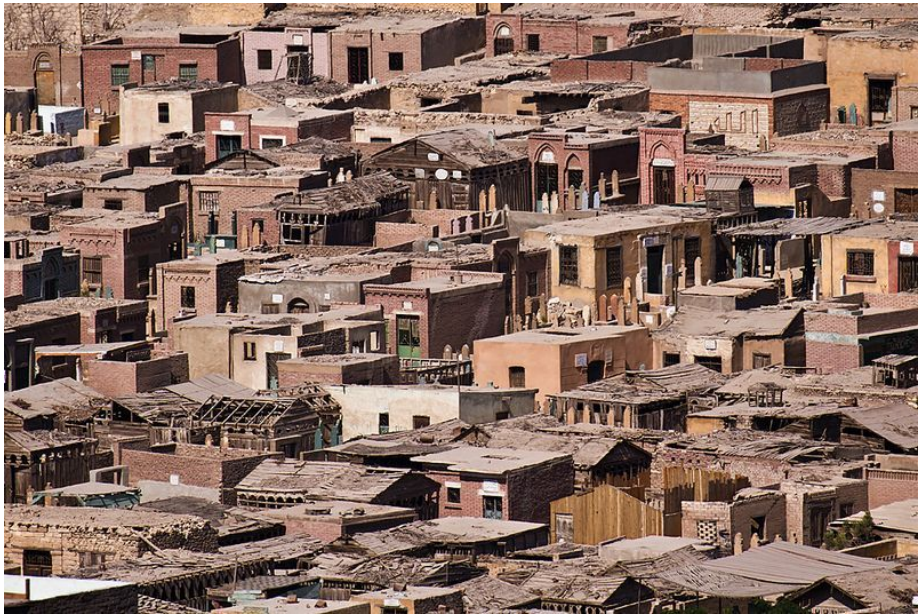

Mimo że, Egipt jest na wyższym poziomie rozwoju niż wcześniej wspomniane państwa to nadal ogromna część mieszkańców Kairu zmaga się z biedą. Około 18% z nich żyło w ubóstwie. Ewenement na skalę światową jest też to, że 10% mieszkańców (około 2 milionów ludzi) mieszka na….cmentarzu. Dzielnica biedoty powstała na terenie zabytkowej nekropolii z 624 r. Zamieszkali tam ci, których nie było stać na kupienie czy wynajęcie mieszkania. Ulice biegną tu cmentarnymi ścieżkami, a zwykłe budynki przeplatają się z kilkusetletnimi grobowcami, w których wnętrzu żywi ludzie urządzają sobie mieszkania, wstawiając meble i podciągając kable elektryczne. Dzielnica ta szczyci się złą sprawą i nie jest najlepszą destynacją dla zachodnich turystów.

Johannesburg-5,6 miliona mieszkańców

Johannesburg jest najbogatszym miastem Afryki i stolicą sądową RPA. Samo miasto zostało założone w 1886, z racji znajdujących się niedaleko złóż złota (na początku XX wieku tamtejsze kopalnie odpowiadały aż za 27% światowego wydobycia) i zaledwie w ciągu 40 lat stało się największym miastem Kolonii Przylądkowej. Obecnie zamieszkane jest przez 5,6 miliona ludzi i szacuje się, że do 2035 populacja zwiększy się do 7,4 milionów. Miasto jest bardzo zróżnicowane rasowo (czarni stanowią 73% populacji, następnie biali 18%, koloredzi, a Azjaci 4%) oraz językowo (32% używa Nguni, 24% Sotho, 18% angielskiego, 7% afrikaans, 6% venda). Johannesburg też jest jednym z największych miast (obok Miasta Meksyk i Phoenix), które nie leżą nad morzem, rzeką lub innym zbiornikiem wodnym. Jednakże nawet mimo tego, Johannesburg jest jedną z najbardziej zielonych metropolii, z racji programu zalesiania, w czasie którego zasadzono ponad 10 milionów drzew.

Johannesburg można nazwać śmiało stolicą finansów całej Afryki, gdyż *Johannesburg Stock Exchange* z kapitalizacją na poziomie 987 mld dolarów jest największą giełdą w Afryce (druga giełda w Afryce pod tym względem, Nigerian Stock Exchange, jest prawie pięćdziesięciokrotnie mniejsza). Jak na stolicę finansów przystało, Johannesburg ma najwyższą zabudowę w Afryce. To tutaj znajduję się Leonardo (234m, najwyższy budynek w Afryce) i Carlton Centre (223, drugi najwyższy). Ponadto, oprócz sektora finansowego, prężnie rozwija się branża IT i większość firm wydobywczych ma tutaj siedzibę. W Johannesburgu znajduje się też największy suchy port na świecie, który obsługuje rocznie ponad 400 000 kontenerów

Mimo wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, Johannesburg charakteryzuje się dużym rozwarstwieniem społecznym. Mimo, że płaca średnia w przeliczeniu na złotówki wynosi 8006,37 zł to aż 29% ubogiej (głównie czarnoskórej) populacji zamieszkuje podmiejskie slumsy (choć do części z nich doprowadzono prąd i bieżącą wodę), a wskaźnik ubóstwa wynosi 39%. Jest to piętno panującego do 1994 w RPA apartheidu (warto też wspomnieć, iż Johannesburg, na czele uniwersytetem Witwatersrand,był jednym z głównych ośrodków oporu przeciw temu systemowi). Stopień tego można zobaczyć na zdjęciach takich jak to, gdzie slumsy Kya Sands stoją naprzeciw zamożnych, zielonych przedmieść Bloubosrand (zamieszkałych w dużej mierze przez białych). Duże domy z basenami są oddzielone tylko jednotorową drogą od ubóstwa krytych blachą szałasów.

Johannesburg jak na miasto takiego rozmiaru jest jednym z bezpieczniejszych w Afryce. Stało się to, dzięki działaniom podjętym pod koniec 2008 (w ramach przygotowań do Mistrzostw Świata FIFA). Wtedy to na każdym rogu ulicy zainstalowano nowoczesny system monitoringu, dzięki czemu policja twierdzi, że jest w stanie wykryć każde przestępstwo w ciągu 60 sekund. Skutki tej polityki są widoczne gołym okiem, gdyż wskaźnik morderstw, który należał do jednego z najwyższych w RPA (43 na 100 000 tys. ludzi w 2007) , zmniejszył się do niskiego (jak na warunki południowoafrykańskie) poziomu, wynoszącego 27 na 100 000 mieszkańców. Stanowi to dla porównania połowę “wyniku” innej metropolii w tym kraju, Kapsztadu.

Dziękuję za uwagę!

Źródła

Africa's Urbanisation Dynamics 2020, OECD

African urbanization trends and prospects, Philippe Bocquier

https://www.rp.pl/Swiat/310269931-Lagos-Najwieksze-miasto-Afryki-jest-przeludnione-i-zasnute-smogiem.html

https://www.ekoatlantic.com/about-us/

https://wspolczesna.pl/zakochalam-sie-w-kinszasie/ar/5659928

https://www.britannica.com/place/Kinshasa

"Nonstate Policing: Expanding the Scope for Tackling Africa's Urban Violence", Bruce Baker

https://www.bankier.pl/wiadomosc/PKB-Mazowsza-wiekszy-od-gospodarki-Ukrainy-7356731.html

https://www.britannica.com/place/Cairo

https://www.nationalgeographic.com/travel/egypt/cairo-city-of-the-dead/

https://forsal.pl/artykuly/1390382,pkb-wojewodztw-w-polsce-dane-mapa-wykresy.html

https://www.statista.com/statistics/377950/employment-by-economic-sector-in-egypt/

https://www.britannica.com/place/Johannesburg-South-Africa

https://www.macrotrends.net/cities/22486/johannesburg/population

"Local government, poverty reduction and inequality in Johannesburg", Beall, Jo; Crankshaw, Owen; Parnell, Susan

https://businesstech.co.za/news/business/325219/the-average-salaries-in-10-major-cities-across-south-africa/

https://businesstech.co.za/news/lifestyle/230123/cape-town-is-one-of-the-most-violent-cities-in-the-world/

https://www.joburg.org.za/documents_/Documents/Issue%204_%20Poverty%20and%20Livelihoods.pdf

https://nairametrics.com/2017/07/23/the-top-5-stock-exchanges-in-africa/